

РОЗДІЛ VII. ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ

УДК 378.147: 330

Ярослав Зорій

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID 0000-0003-4397-764X

Надія Олійник

Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
ORCID ID 0000-0001-7770-7176

Надія Островська

Відокремлений підрозділ НУБіП України
«Бережанський агротехнічний інститут»
ORCID ID 0000-0002-1802-7282
DOI 10.24139/2312-5993/2022.04/227-238

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті визначено методологічні основи підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності, які відображають взаємоінтеграцію парадигм (акмеологічної, антропологічної, культурологічної, екологічної), методологічних підходів (системно-діяльнісний, особистісно зорієнтований, аксіологічний, компетентнісний), які відображені у виокремлених закономірностях професійної підготовки до управлінської діяльності, а також принципи (загальні – науковості, суб'єктності; специфічні – зв'язок теорії з практикою, спрямованості навчання на вирішення професійно-управлінських завдань).

Ключові слова: парадигма, методологічні підходи, принципи, теоретико-методологічна основа, управлінська діяльність, підготовка, майбутні фахівці.

Постановка проблеми. Ключові проблеми розвитку сучасної цивілізації та пов'язані з ними інноваційні перетворення, що відбуваються в суспільстві, визначають зміст та спрямованість реформ системи вищої освіти. Сучасна парадигма освіти детермінує провідні завдання модернізації діяльності закладів вищої освіти, серед яких ключове місце посідає пошук ефективних механізмів якісної підготовки фахівців до управлінської діяльності усіх рівнів структурного та функціонального напрямів. Тому підготовка майбутніх фахівців до управлінської діяльності зумовлена об'єктивними змінами та постійною трансформацією соціального досвіду в умовах ускладнення управлінської діяльності та збільшення вимог до фахівців різних сфер діяльності. Якісну професійну підготовку фахівців до управлінської діяльності, котрі повинні забезпечувати соціально-значущий результат ефективного розвитку українського суспільства, на думку Е. Кузнєцова, слід визначити як національний пріоритет державної політики (Кузнєцов, 2017, с. 6).

Проблема підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності у закладах вищої освіти (ЗВО) вимагає осмислення, оскільки від сучасних фахівців вимагається вміння конструювати механізми управління з урахуванням активності співробітників організації та розширення інформаційного простору (Повстин, 2017). Своєрідність сучасного етапу вирішення актуалізованої проблеми зумовлюється тим, що пошуки оптимальних форм, методів та засобів підготовки майбутніх фахівців в умовах ЗВО ведуться в межах модернізації системи освіти, детермінованої зміною соціального замовлення до вищої освіти.

У сучасних умовах розглядаються дві стратегії підготовки фахівців до управлінської діяльності. Перша стратегія передбачає створення умов для розвитку у студентів здатності до організації життєдіяльності колективу, накопичення результативних алгоритмів дій з управління членами команди або підлеглими, а в результаті впровадження стратегії у студентів накопичується досвід управлінської діяльності (Гладкова, 2022). Друга стратегія пов'язана з розвитком готовності студентів до застосування засобів та способів впливу на суб'єктів управління для вирішення завдань управлінської діяльності (Берека, 2018). Однак процес підготовки фахівців до управлінської діяльності є досить складним, багаторівневим та багатоаспектним, відзначається низкою проблем та суперечностей, що зумовлює необхідність його поглибленого вивчення.

Аналіз актуальних досліджень. Сучасні теоретичні та методологічні основи розвитку управлінської діяльності висвітлюються в наукових пошуках низки дослідників, зокрема Ч. Барнарда, Д. Гелбрейта, Я. Корнаї, Ф. Тейлора, А. Файоля, Й. Шумпетера та ін. Проблеми впровадження інноваційних форм підготовки фахівців до управлінської діяльності розкрито в дослідженнях вітчизняних та закордонних дослідників (Р. Абрамов, М. Армстронг, Ю. Бажал, Д. Гвішиані, П. Друкер, Д. Дункан, І. Риженкова та ін.). Сучасними науковцями визначено методологічні й практичні аспекти професійної підготовки до управлінської діяльності (Р. Анкофф, Ч. Барнард, Б. Мізюк, Б. Мільнер, Г. Мінцберг, О. Попов, О. Турецький, Ю. Сафонов та ін.); соціокультурний і філософський контекст досліджуваної підготовки у ЗВО (М. Бердяєв, О. Богданов, П. Фейерабенд, Г. Хофстеде, К. Ясперс та ін.). Водночас, аналіз окреслених та інших джерел свідчить, що недостатньо дослідженими залишаються методологічні основи підготовки фахівців до управлінської діяльності у ЗВО.

Метою статті є наукове обґрунтування методологічних основ підготовки фахівців до управлінської діяльності як основи вдосконаленню змісту та структури їхньої підготовки у закладах вищої освіти.

Методи дослідження. Для досягнення мети застосовані наукові методи, які створюють методологічні засади обраного дослідження, зокрема: аналіз психолого-педагогічної літератури на тему дослідження; абстрагування, систематизація, порівняння та зіставлення, теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури щодо вивчення наукового фонду.

Виклад основного матеріалу. Будь-який фахівець, де б він не працював, входить у сферу організацій і займає в ній певну нішу. Робота у колективі вимагає координації дій окремих фахівців, їхньої узгодженості, кооперації, тобто управління спільною діяльністю. Економічні перетворення, які відбулися в Україні, позначилися і на механізмах взаємодії всередині різних організацій. На зміну адміністративно-командній системі управління прийшли ринкові відносини, що надали дедалі більшу роль керівникам структур. Професійна кар'єра фахівців значною мірою залежить від їхніх знань організаційних та управлінських закономірностей. Тому володіння управлінськими вміннями є невід'ємним складником загальної культури особистості будь-якого профілю.

Динамічний розвиток сучасних соціально-економічних відносин, необхідність ефективного та якісного управління сучасними організаціями вимагають від майбутніх фахівців високого професіоналізму та ґрунтовних теоретико-методологічних знань у галузі менеджменту, розуміння фундаментальних основ його практичного втілення для досягнення мети. Тому необхідним є спрямування сучасної підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності на розвиток навичок майбутніх фахівців розробки, вибору та реалізації управлінських рішень; вмінь працювати з людьми, здатності ефективним способом вирішувати поставлені перед організацією завдання тощо. Чим якіснішою буде підготовка майбутніх фахівців, тим ефективнішими будуть результати їхньої управлінської діяльності, тим менше виявиться виробничих втрат, конфліктів, соціальних проблем тощо.

Зростання значущості підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності зумовлюється низкою об'єктивних чинників. По-перше, діяльність сучасних організацій надзвичайно складна, а умови їхнього функціонування змінюються дуже стрімко, тому існуючі рівні та

стандарти управлінської підготовки вже не гарантують задовільної роботи суб'єктів управління (Топузов, & Калініна, 2017). По-друге, в умовах всебічного реформування суспільства та держави сильно посилюється значення людського чинника в управлінні. Тому в корекції змісту підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності необхідно враховувати її особливості, які у сукупності характеризують принципову відмінність управлінської діяльності від інших видів діяльності. Насамперед, об'єктом управлінської діяльності є люди. Це вимагає від майбутніх фахівців знання поведінкових наук та вміння прогнозувати поведінку підлеглих у різних ситуаціях та спрямовувати їхню енергію у необхідне русло. Далі, управлінська діяльність передбачає здійснення безлічі різноманітних дій та операцій з порівняно невисокою частотою повторення, що ускладнює набуття відповідних практичних навичок і потребує ґрунтовної підготовки до здійснення власне управлінської діяльності.

Підготовка майбутніх фахівців у закладах вищої освіти передбачає не лише вузькоспеціалізовану підготовку, а й становлення особистості фахівця як управлінця, тому в освітніх програмах передбачені такі компоненти:

- професійно-пізнавальної підготовки з питань управління, його ролі в сучасному розвитку установ, об'єктах управління, їхньої специфіки та складності, системного оточення об'єктів та впливу навколишнього середовища на ці об'єкти;

- професійного розвитку, спрямованого на накопичення інформації з подальшим її упорядкуванням, структуризацією, інтегрування цінної інформації на основі майбутньої професійної діяльності з управління;

- професійного виховання, тобто формування майбутнього фахівця компетентного, сучасного, культурного управлінця у прийнятті управлінських рішень, а також передача досвіду в галузі управління. Насамперед, це виховання професійної спрямованості, виховання любові до обраної професії, формування професійних, професійно-комунікативних, професійно-естетичних якостей.

Відтак, підготовка майбутніх фахівців до управлінської діяльності спрямовується на досягнення таких цілей:

- підготовку фахівців, здатних самостійно приймати управлінські рішення у майбутній професійній діяльності з використанням технологій менеджменту (планування дій та прогнозування наслідків);

- розвиток у фахівців управлінських якостей, властивих ефективному менеджеру (стратегічне мислення, цілеспрямованість, активність, комунікативність, здатність до інновацій тощо);

- формування системи управлінських умінь та навичок.

Теоретико-методологічний аналіз будь-якого педагогічного явища необхідно здійснювати з позицій багатовимірного змістового синтезу наукових парадигм, теорій і підходів (Ушенко, 2015). Тому розглянемо позиції, які відображені в сукупності концепцій і парадигм як теоретико-методологічну основу підготовки фахівців до управлінської діяльності.

Філософськими засадами підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності визначаємо:

- *акмеологічну парадигму*, що передбачає здійснення комплексного дослідження та відновлення цілісності суб'єкта, вивчення його індивідуальних, особистісних та суб'єктно-діяльних характеристик у єдності та взаємозв'язку задля досягненню вищих рівнів розвитку (Khurtenko, Shuldyk, Zubal, Raytarovska, Senyk, & Bereziak, 2021. Базовими категоріями акмеологічної парадигми є професіоналізм, професійна компетентність, особистісно-професійний розвиток;

- *антропологічну парадигму*, що виконує гносеологічну функцію в професійній підготовці фахівців. Антропологічні аспекти компетентнісної освіти визначають становлення майбутніх фахівців як професіоналів з одночасним урахуванням їхньої індивідуальності (Мельниченко, 2015). У підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності значущим є розуміння особливостей вияву та формування сутнісного в особистості на шляхах її культурно-історичного розвитку, урахування особливостей діалектики природного, соціального та духовного в системі освіти (Жеребятнікова, 2019). У сучасних умовах необхідним є застосування антропологічної парадигми у роботі з людьми, побудові оптимальної управлінської діяльності, тому загальні наукові вимоги мають бути скрізь, де є люди, які піддаються управлінського впливу. Отже, антропологічні основи є надзвичайно значущими у підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності як основа для здійснення та подальшого вдосконалення управлінської діяльності у професійній сфері;

- *культурологічну парадигму*, яка передбачає розгляд професійної компетентності та готовності до професійної діяльності, зокрема й управлінської, у нерозривній єдності з управлінською культурою. Підготовка майбутніх фахівців до управлінської діяльності у

межах культурологічної парадигми полягає у формуванні «особистості культурної», здатної до діалогу, готової до рівноправної участі у спілкуванні, що є запорукою успішної управлінської діяльності;

- *екологічну парадигму*, що передбачає чутливість майбутніх фахівців до стану організації, в якій здійснюється управлінська діяльність. Готовність майбутніх фахівців до управлінської діяльності із позиції екологічної парадигми виявляється у генералізованому співчутті до оточуючих, ретельному плануванні та дій з метою уникнення або управління ризиком, акценті на задоволеність діяльністю працівників. Припускаємо, що упровадження екологічної парадигми у підготовку сучасних фахівців до управлінської діяльності, сприяє розширенню знань у галузі управління організацією, дає змогу вести управлінську діяльність з позиції спільності зі світом.

Відтак, взаємоінтеграція позицій акмеологічної, антропологічної, культурологічної, екологічної парадигм визначають підготовку майбутніх фахівців до управлінської діяльності як необхідність у професійно компетентному управлінці, формуванні «культурної особистості», застосуванні людиноцентрованого ставлення до людей, які піддаються управлінському впливу та в особистісному розвитку майбутніх фахівців.

Водночас, підготовка майбутніх фахівців до управлінської діяльності вимагає методології міждисциплінарних загальнонаукових підходів: системно-діяльнісного, особистісно зорієнтованого, аксіологічного, компетентнісного. Так, *системно-діяльнісний підхід* дає змогу розглядати підготовку майбутніх фахівців до управлінської діяльності як трансформацію професійних та особистісних особливостей студентів. Системно-діяльнісний підхід поєднує у взаємозв'язку системний та діяльнісний підходи. Така інтеграція двох самостійних методологічних підходів передбачає не лише виокремлення окремих об'єктів, а й системотвірних характеристик, оскільки властивість цілісності формується в єдності самостійних процесів-компонентів, що охоплюють весь освітній процес (Топузов, & Калініна, 2017). У підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності системно-діяльнісний підхід забезпечує оптимальне розкриття умінь та навичок студентів, сприяє розвитку особистості, орієнтує на цілеспрямовану активність, вміння застосовувати засвоєні знання та навички в управлінській діяльності.

Підготовку майбутніх фахівців до управлінської діяльності необхідно розглядати з позиції *особистісно зорієнтованого підходу* як стратегічного напрямку розвитку системи освіти і як парадигми

становлення особистості у суспільстві. Сутність особистісно зорієнтованого підходу в управлінській діяльності полягає в тому, що в її центрі завжди особистість. Виконання управлінських функцій в професійній діяльності залежить від особи, яка приймає рішення, а отже – від здатності виявляти власну позицію (Повстин, 2018). Підготовка майбутніх фахівців до управлінської діяльності передбачає урахування таких положень особистісно зорієнтованого підходу:

- зміст, методи, прийоми навчальної діяльності спрямовані на набуття та використання управлінського досвіду кожного студента;
- освітній процес будується на діалозі студента та викладача, який спрямований на спільне конструювання освітньої діяльності;
- активна мотивація студентів до освітньої діяльності;
- освітній матеріал повинен забезпечувати побудову, реалізацію, рефлексію, оцінку навчання (індивідуально значуща діяльність окремого студента) як суб'єктної діяльності;
- технологічний арсенал (методи, прийоми) характеризуються діалогічністю, мають діяльнісно-творчий характер, спрямовані на підтримку індивідуального розвитку майбутніх фахівців, надають їм необхідний простір свободи для ухвалення самостійних рішень, можливостей творчості.

Відтак, особистісно зорієнтований підхід у підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності передбачає його орієнтацію на розвиток та саморозвиток особистості, вміння виявляти терпимість, здатність до співпереживання, урахування суб'єктного досвіду та створення умов для розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців в реалізації управлінських функцій.

Наступною методологічною основою підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності розглянемо *аксіологічний підхід*, який передбачає забезпечення можливостей для особистісного та професійного зростання і для подальшої професійно самореалізації (Полуяктова, 2018). Аксіологічні складники підготовки студентів до управлінської діяльності сприяє засвоєнню професійного світогляду, цінностей професійної спільноти, задоволенню інтересів майбутніх фахівців у самореалізації та саморозвитку в управлінській діяльності. *Компетентнісний підхід* спрямований на формування особистості, що володіє високою загальною і професійною культурою та універсальними способами діяльності (Драч, 2013). У ЗВО компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності передбачає не

засвоєння сукупності знань, а формування здатності діяти у різних управлінських ситуаціях. Таким чином, єдність системно-діяльнісного, особистісно зорієнтованого, аксіологічного та компетентнісного підходів є методологічною основою підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності.

На основі теоретичного та методологічного пошуку та аналізу узагальнимо:

- підвищення вимог до управлінської діяльності майбутніх фахівців, зміни у діяльності різноманітних організацій, ситуація у сучасному менеджменті потребують синтезу наукового знання та його адаптації до сучасних реалій;

- компетентнісний підхід у сучасній освіті інтегрує позиції підходів та парадигм у підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності з позиції комплексності теоретичної та практико зорієнтованої підготовки у поєднанні фундаментального, теоретико-прикладного рівнів управлінського знання та управлінської діяльності.

Окреслені методологічні підходи перебувають у взаємозв'язку та визначають напрями підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності, відображаючи загальні закономірності у галузі професійної підготовки:

- підготовка майбутніх фахівців до управлінської діяльності відбувається у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу;

- ефективності підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності сприяє залученість студентів до управлінської діяльності у межах освітнього процесу та поза навчальній діяльності;

- результативність підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності виявляється у єдності самоорганізації та професійної підготовки.

Орієнтирами, що визначають теоретичні засади підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності, є *принципи*, пов'язані з методологічними підходами. Для досягнення максимального результату підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності у ЗВО важливим є дотримання сукупності загальних (принцип науковості та принцип суб'єктності) та специфічних принципів (зв'язку теорії з практикою, спрямованості навчання на вирішення професійно-управлінських завдань). Так, *принцип науковості* забезпечує здобуття студентами обсягу знань та умінь, необхідного для здійснення

управлінської діяльності у сучасних умовах. Вимоги принципу визначаються тим, що розширення управлінських функцій майбутніх фахівців потребує збільшення кількості знань, розширення кількості та якості інформації. *Принцип суб'єктності* передбачає урахування індивідуальних особливостей студентів в організації освітнього процесу, стимулювання творчої активності, участь в комунікації, реалізацію духовного та фізичного потенціалу кожного. Підготовка майбутніх фахівців з опорою на принцип суб'єктності забезпечує розвиток суб'єктності студентів з одночасним розвитком індивідуальних та професійно зорієнтованих якостей. Іншими словами, розвиток суб'єктності у студенті впливає на підвищення продуктивності майбутньої управлінської діяльності. *Принцип зв'язку теорії з практикою* передбачає демонстрацію галузі застосування теоретичних знань, вивчення сучасних управлінських технологій та вирішення управлінських завдань на основі професійних досягнень, що дає змогу сформулювати зміст підготовки до управлінської діяльності, що відповідає вимогам практико зорієнтованого навчання. *Принцип спрямованості навчання на вирішення професійно-управлінських завдань* спрямований на максимальне використання у викладанні практико зорієнтованих технологій, введення в освітній процес спеціальних курсів, спрямованих на розвиток управлінської компетентності у створенні оптимальних умов реалізації потенційних можливостей кожного. Цей принцип дає можливість здійснення підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності у контексті майбутньої професійно-управлінської діяльності шляхом максимального наближення змісту та форми освіти до змісту та форми управлінської діяльності. Відтак, обраний комплекс основних теоретико-методологічних підходів та визначена єдність принципів о методологічною основою підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. На основі вивчення науково-педагогічної літератури й освітньої практики припускаємо, що оптимізація підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності потребує розробки методологічних основ на основі сукупності таких методологічних підходів: *системно-діяльнісний* – дає змогу виокремити складові проблеми, проектувати особистість фахівця в контексті його подальших професійних обов'язків, формувати знання, уміння і навички професійної управлінської діяльності; *особистісно зорієнтований* – передбачає врахування індивідуальних

особливостей, спрямованість на розвиток професійно-управлінських якостей студентів з урахуванням їхніх індивідуальних здібностей і підвищення мотивації до самореалізації в управлінській діяльності; *аксіологічний*, який спрямований на накопичення студентами аксіологічного досвіду на основі засвоєння професійних цінностей і професійно-управлінських якостей у колективі одностудентів; *компетентнісний*, спрямований на забезпечення формування управлінської компетентності майбутніх фахівців, інтегрування різнобічних знань, умінь, навичок і професійно значущих якостей задля успішного вирішення управлінських завдань у професійній діяльності.

Урахування окреслених методологічних основ підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності забезпечить їй: *цілеспрямованість* (підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності здійснюється з метою підготовки студентів до ефективного та планомірного використання ресурсів згідно з поставленими цілями, професійного самовдосконалення; спрямованість підготовки зумовлена вимогами системи управління та проектування організаційної структури); *активність* (ефективна підготовка до управлінської діяльності неможлива без вияву активності); *предметність підготовки до управлінської діяльності*, що надає їй певної спрямованості, відображає відносини суб'єктів освітньої діяльності.

Перспективами подальших досліджень є: детальне вивчення проблеми підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності; аналіз та узагальнення можливостей інтеграції закордонного та вітчизняного досвіду в теорії та практиці менеджменту організацій; формування професійно-особистісних моделей майбутніх фахівців на основі структуризації їхньої управлінської діяльності та типології розв'язуваних професійних управлінських завдань з урахуванням сучасних вимог; розробка організаційно-методичних засад підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності з урахуванням сучасних соціально-економічних умов розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

- Берека, В. Є. (2018). Формування компетентності майбутнього менеджера освіти як провідне завдання сучасної освітньої політики. *Вісник післядипломної освіти*, 6 (35), 37–50. (Bereka, V. E. (2018). Formation of the competence of the future manager of education as a leading task of modern education policy. *Bulletin of postgraduate education*, 6 (35), 37–50).
- Гладкова, В. (2022). Професійна підготовка магістрів менеджменту до діяльності в екстремальних умовах, *Освітологічний дискурс*, 37 (2), 133–147.

- (Gladkova, V. (2022). Professional training of masters of management for activities in extreme conditions, *Educational Discourse*, 37 (2), 133–147).
- Драч, І. І. (2013). *Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади*. [Монографія]. К.: «Дорадо-Друк». (Drach, I. I. (2013). *Management of formation of professional competence of master's students of pedagogy of higher school: theoretical and methodological principles*. [Monograph]. K.: "Dorado-Druk").
- Жеребятнікова, І. В. (2019). Антропо-онтологічний вимір дослідження соціальних конфліктів. *Гілея*, 144 (5), 42–47. (Zherebyatnikova, I. V. (2019). The anthropo-ontological dimension of the study of social conflicts. *Gilea*, 144 (5), 42–47).
- Кузнєцов, Е. А. (2017). *Методологія професіоналізації управлінської діяльності в Україні*. [Монографія]. Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 382. (Kuznetsov, E. A. (2017). *Methodology of professionalization of managerial activity in Ukraine*. [Monograph]. Kherson: ALDI PLUS, 382).
- Мельниченко, А. А. (2015). Теоретичні засади сучасної філософії управління. *Вісник НТУУ «КПІ»: Філософія. Психологія. Педагогіка*, 1, 57–63. (Melnychenko, A. A. (2015). Theoretical foundations of modern management philosophy. *Bulletin of NTUU "KPI": Philosophy. Psychology. Pedagogy*, 1, 57–63).
- Повстин, О. В. (2017). Підготовка майбутніх фахівців у галузі безпеки людини до управлінської діяльності як педагогічна проблема. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 1, 99–109. (Povstin, O. V. (2017). Training of future specialists in the field of human safety for management activities as a pedagogical problem. *Pedagogy and psychology of professional education*, 1, 99–109).
- Повстин, О. В. (2018). Специфічні принципи підготовки фахівців у галузі безпеки людини до управлінської діяльності. *Педагогічні науки*, 82, 161–166. (Povstin, O. V. (2018). Specific principles of training specialists in the field of human safety for managerial activities. *Pedagogical Sciences*, 82, 161–166).
- Полуяктова, О. В. (2018). Підготовка менеджерів та практиків управління. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 21, 39–43. (Poluyaktova, O. V. (2018). Training of managers and management practitioners. *Global and National Problems of Economics*, 21, 39–43).
- Топузов, О., & Калініна, Л. (2017). Організаційні механізми управління закладами освіти: методології та теоретичні засади. *Український педагогічний журнал*, 4, 34–44. (Topuzov, O., & Kalinina, L. (2017). Organizational mechanisms of management of educational institutions: methodologies and theoretical foundations. *Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 34–44).
- Ушенко, Н. В. (2015). Професіоналізація управлінської діяльності: підхід з позицій теорій лідерства. *Проблеми розвитку зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності. Сер. Економіка*, 295, 52–62. (Ushenko, N. V. (2015). Professionalization of managerial activity: an approach from the standpoint of leadership theories. *Problems of development of foreign economic and innovative activities. Ser. Economics*, 295, 52–62).
- Khurtenko, O., Shuldyk, A., Zubal, M., Raytarovska, I., Senyk, A. & Bereziak, K. (2021). Developing Students' Psychological Readiness to Make Decisions in Extreme Coaching Situations. *BRAIN: Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12 (1), 88–103.

SUMMARY

Zorii Yaroslav, Oliinyk Nadiia, Ostrovska Nadia. Methodological foundations of training specialists for management activities.

The article highlights the need to find optimal forms, methods and means of training future specialists for management activities, which are determined by the change in the social order to higher education, objective changes and the constant transformation of social experience in the conditions of the complication of management activities and the increase in requirements for specialists in various fields of activity. The purpose of the article is the scientific substantiation of the methodological foundations of training specialists for management activities as a basis for improving the content and structure of their training in institutions of higher education. Research methods. To achieve the goal, scientific methods are applied, which create the methodological foundations of the selected research, in particular: analysis of psychological and pedagogical literature on the research topic; abstraction, systematization, comparison, theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literature regarding the study of the scientific fund. The methodological foundations of training future specialists for management activities reflect mutual integrations of:

- paradigms (acmeological, anthropological, cultural, ecological);*
- methodological approaches (system-activity, person-oriented, axiological, competence-based);*
- regularities of preparation for management activities (the preparation of future specialists for management activities takes place in the process of subject-subject interaction of participants in the educational process; the effectiveness of the preparation of future specialists for managerial activities is facilitated by the involvement of students in managerial activities within the educational process and outside educational activities; effectiveness preparation of future specialists for management activities is manifested in the unity of self-organization and professional training);*
- principles (general – scientific, subjectivity; specific – connection between theory and practice, focus of training on solving professional and management tasks).*

Prospects for further research are: a detailed study of the problem of training future specialists for management activities; analysis and generalization of the possibilities of integration of foreign and domestic experience in the theory and practice of management of organizations; the formation of professional and personal models of future specialists based on the structuring of their management activities and the typology of solved professional management tasks, taking into account modern requirements; development of organizational and methodological principles for training future specialists for management activities, taking into account modern socio-economic conditions of development.

Key words: *paradigm, methodological approaches, principles, theoretical and methodological basis, management activity, training, future specialists.*